

Segregaatio ja sukupuolten väliset palkkaerot (2/2007 – 4/2008)

TKn, ETLAn ja PTn yhteishanke
Rahoittaja: ESR / STM (S 02239)

www.tilastokeskus.fi/segregaatio

SUKUPUOLTEN PALKKAEROT SUOMESSA

Yksityisen sektorin miesten ja naisten
palkkojen ja palkkaerojen tarkastelu

ETLA B233

Rita Asplund

Pääkysymykset I

Naisten ja miesten *sisäiset* palkkaerot:

- Missä määrin yksityisellä sektorilla toimivien naisten palkkojen vaihtelu (eli naisten väliset palkkaerot) on *muuttunut* viimeisten vuosikymmenien aikana?
- Missä määrin naisten palkkojen vaihtelu on muuttunut suhteessa miesten palkkojen vaihteluun?
- Onko yhtäältä keskeisten henkilökohtaisten ominaisuuksien ja toisaalta toimipaikan vaikutus palkkojen vaihteluun muodostunut *erilaiseksi* miehille ja naisille?

Pääkysymykset II

Naisten ja miesten *väliset* palkkaerot:

- Ovatko naisten ja miesten palkkojen vaihtelussa tapahtuneet muutokset *heijastuneet naisten suhteelliseen palkka-asemaan* miehiin nähden eli naisten ja miesten välisiin palkkaeroihin?
- Onko käytetyllä *palkkakäsitteellä* ratkaiseva merkitys saatujen tulosten kannalta?
- Ovatko miesten ja naisten palkat ja palkkaerot kehittyneet eri tavalla yksityisen sektorin *eri palkansaajaryhmissä, tehtävien eri vaativuustasoilla ja naisosuudeltaan erilaisilla aloilla?*

Tarkastelun välineet

- *Elinkeinoelämän keskusliiton (EK)* jäsenyritysten laajat palkka-aineistot
- Kokoaikaiset palkansaajat
- Palkkakäsitteet
  - Säännöllinen tuntipalkka
  - Kokonaisttuntiansiot (sisältävät peruspalkan päälle maksettavat erilaiset lisät kuten tulospalkat)

Tarkastelun kohderyhmät I

- *Kolme keskeistä palkansaajaryhmää*
  - Teollisuuden toimihenkilöt (1980–2005)
  - Teollisuuden työntekijät (1980–2005)
  - Palvelualoilla työskentelevät (1995–2005)
- *Toimihenkilöiden neljä vaativuustasoa (1995–2005)*
  - Asiainhoitajat
  - Asiantuntijat
  - Erityisasiantuntijat
  - Toimintojen johto (poislukien ylin johto)

Tarkastelun kohderyhmät II

- *Kolme naisosuudeltaan poikkeavaa **sopimusalaa** (1995–2005)*
  - *Teollisuuden toimihenkilöt:*
teknologiateollisuus, teleala, graafinen ala
  - *Teollisuuden työntekijät:*
teknologiateollisuus, elintarviketeollisuus, Tevanake-
teollisuus
  - *Palvelualoilla työskentelevät:*
ATK-palvelut, kuljetusala, terveystalvelut

Naisten ja miesten *sisäisten* palkkaerojen vertailu: keskeisimmät tulokset

Naisten väliset palkkaerot ovat kasvaneet *vähintään yhtä nopeasti* kuin miesten väliset palkkaerot, mistä syystä...

- *selvästi nopeammin* teollisuuden toimihenkilöiden ja palvelualoilla työskentelevien ryhmissä
- *aavistuksen nopeammin* teollisuustyöntekijöiden ryhmässä

... naisten väliset palkkaerot ovat *teollisuudessa* nopeata vauhtia muuttumassa yhä suuriksi kuin miesten väliset palkkaerot, mutta...

... ovat kasvustaan huolimatta *palvelualoilla* säilyneet pienempinä kuin miesten väliset palkkaerot.

Myös naisten väliset palkkaerot ovat suurempia kokonaisansioilla kuin säännöllisellä palkalla mitattuna, mutta...

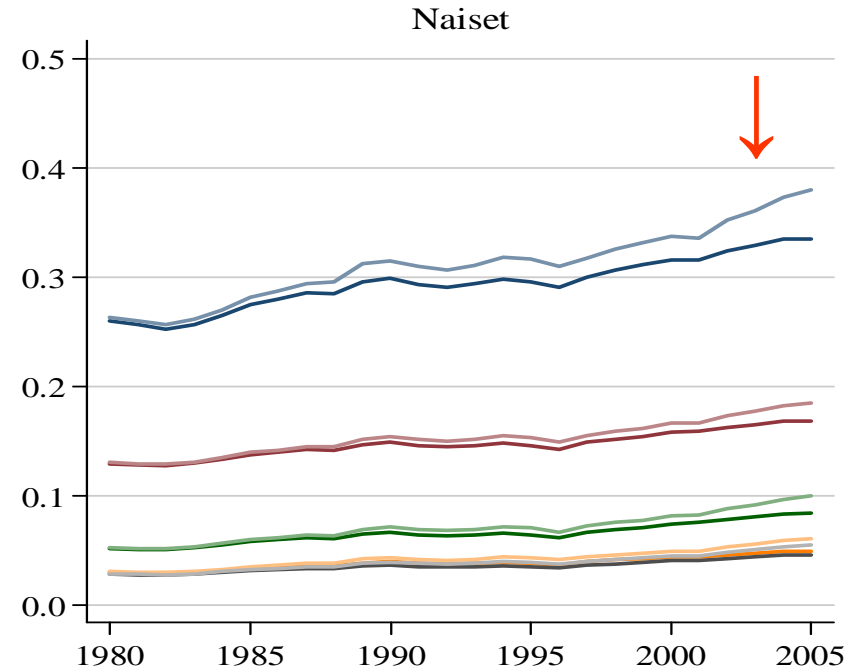
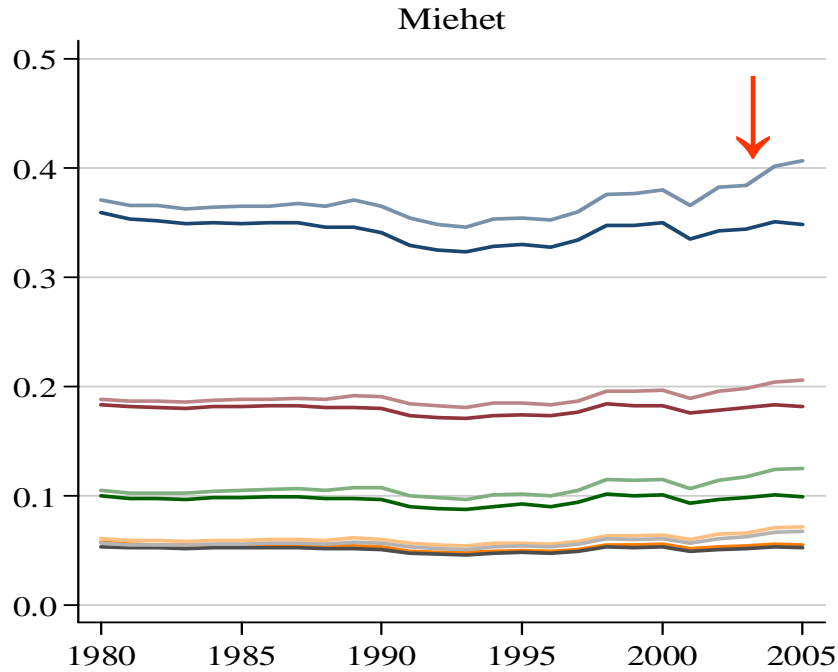
- Peruspalkan päälle maksettavilla *erilaisilla lisillä* on kummallakin sukupuolella *palkkaeroja kasvattava vaikutus*, koska kaikki naiset/miehet eivät kuulu palkanlisien piiriin tai eivät ainakaan saa näitä lisiä samassa suhteessa.

... miehillä erilaisilla *palkanlisillä* on yleensä suurempi palkkojen vaihtelua lisäävä vaikutus...

... ja *palkanlisien* merkitys on myös kasvanut miehillä nopeammin kuin naisilla.

Teollisuuden mies- ja naistoimihenkilöiden palkkojen vaihtelu

(vv. 1980–2005, viisi eriarvoisuusmittaria ja kaksi palkkakäsitettä)

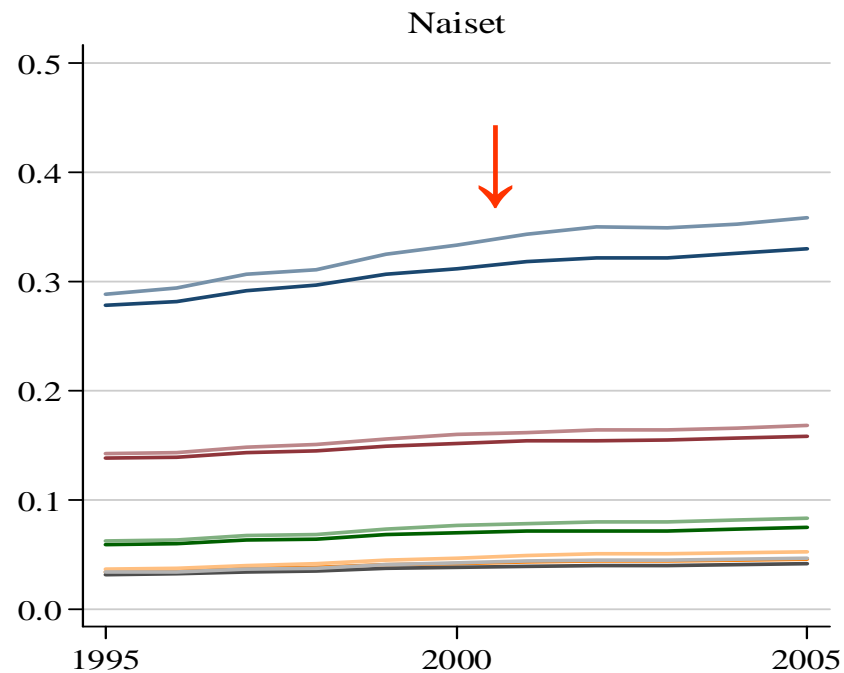
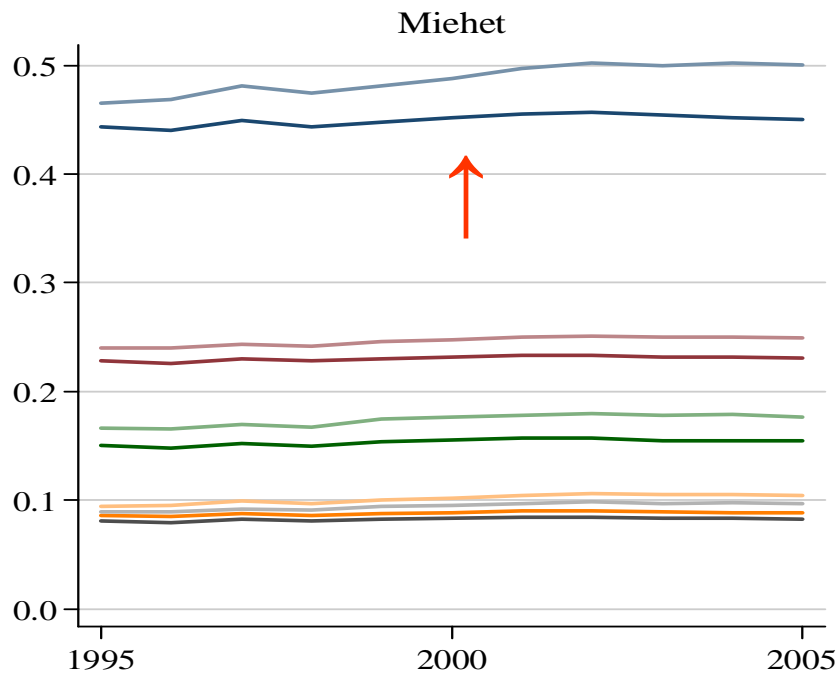

- CV tpalkka
- G tpalkka
- LV tpalkka
- Theil T tpalkka
- MLD tpalkka

- CV tansio
- G tansio
- LV tansio
- Theil T tansio
- MLD tansio

Palvelualojen miesten ja naisten palkkojen vaihtelu

(vv. 1995–2005, viisi eriarvoisuusmittaria ja kaksi palkkakäsitettä)

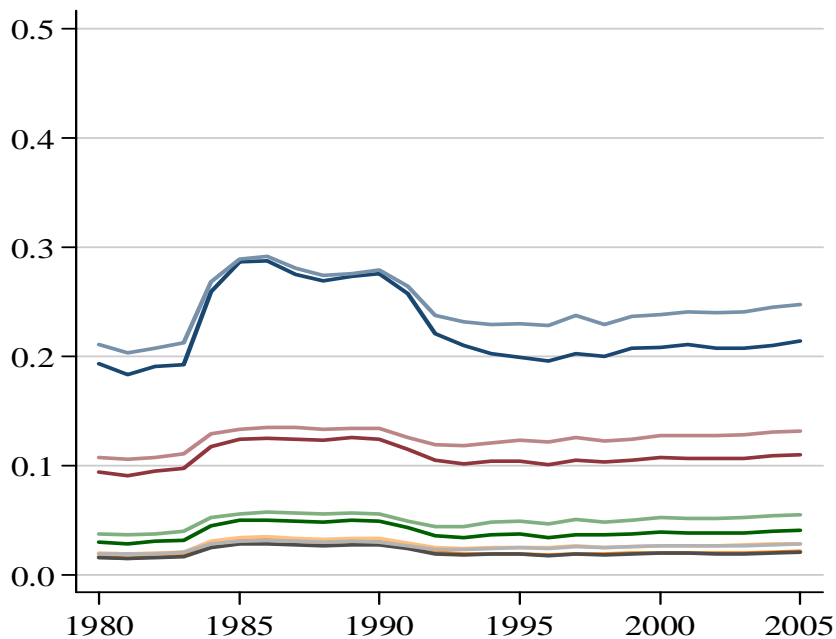
— CV tpalkka
 — G tpalkka
 — LV tpalkka
 — Theil T tpalkka
 — MLD tpalkka

— CV tansio
 — G tansio
 — LV tansio
 — Theil T tansio
 — MLD tansio

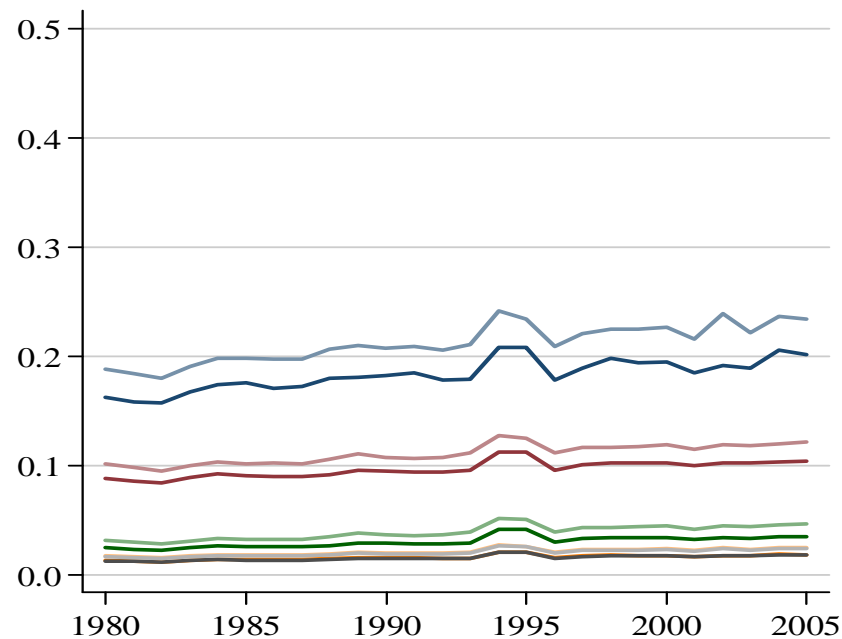
Teollisuuden mies- ja naistyöntekijöiden palkkojen vaihtelu

(vv. 1980–2005, viisi eriarvoisuusmittaria ja kaksi palkkakäsitettä)

Miehet

Naiset

— CV tpalkka
— G tpalkka
— LV tpalkka
— Theil T tpalkka
— MLD tpalkka

— CV tansio
— G tansio
— LV tansio
— Theil T tansio
— MLD tansio

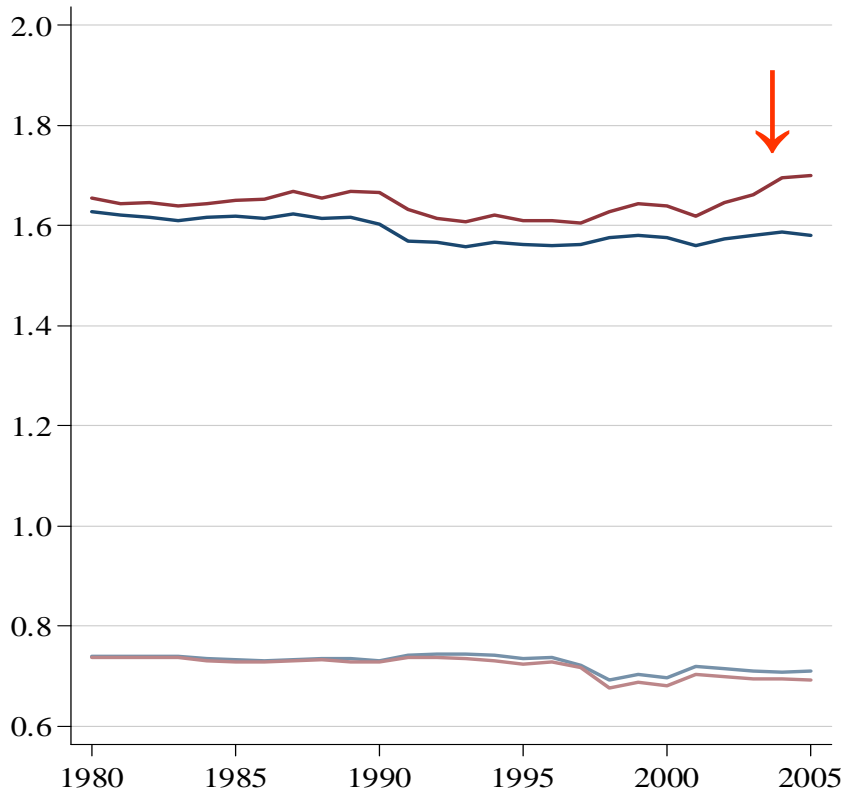
Naisten ja miesten palkkojen vaihtelussa esiintyvät erot ja näissä tapahtuneet muutokset keskittyvät pääasiallisesti *korkeampipalkkaisten eli yli keskipalkkaa ansaitsevien ryhmään.*

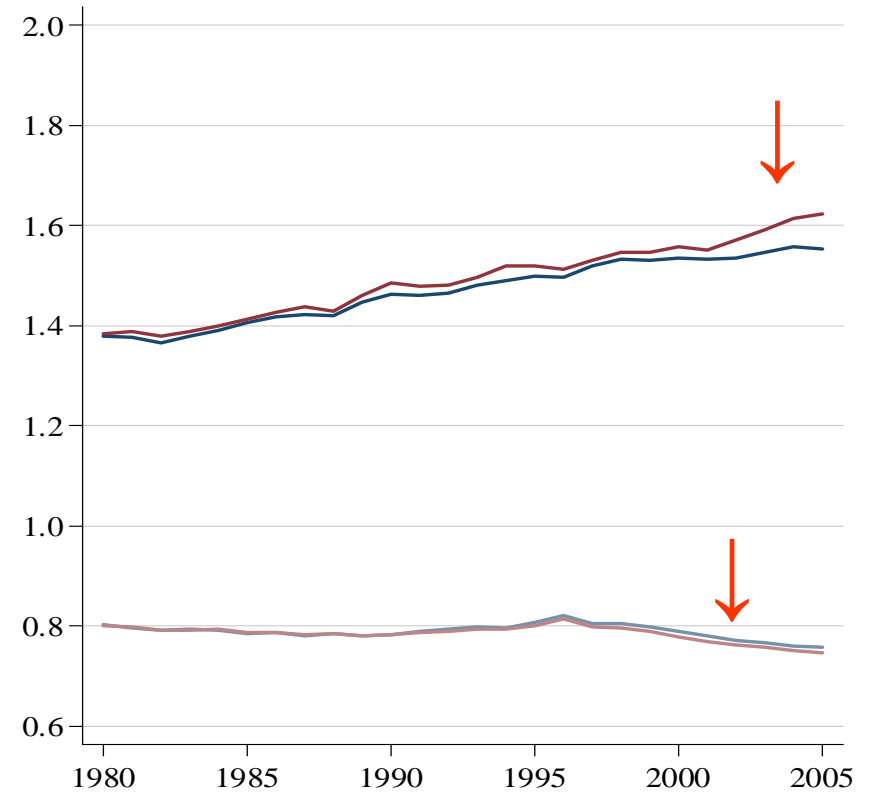
Naisten ja miesten palkkojen vaihtelussa esiintyvät erot ja näissä tapahtuneet muutokset ovat pieniä matalampipalkkaisten eli alle keskipalkkaa ansaitsevien ryhmässä.

Teollisuuden mies- ja naistoimihenkilöiden palkkavaihtelun kehitys palkkajakauman ylemmässä (P90/P50) ja alemmassa (P10/P50) osassa (vv. 1980–2005, kaksi palkkakäsitettä)

Miehet

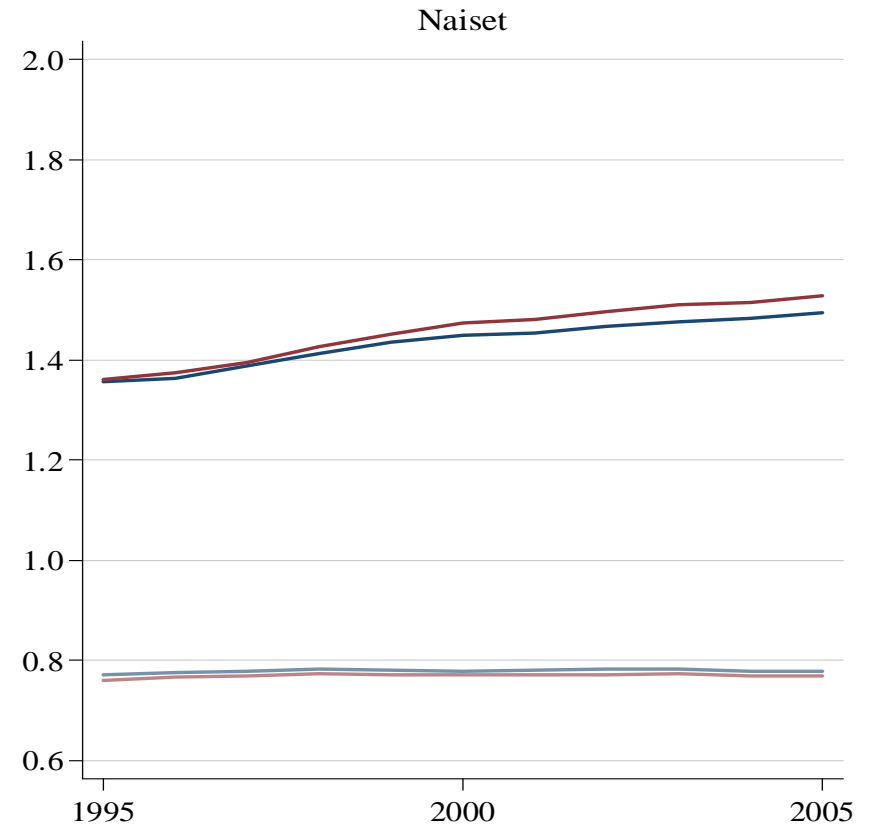
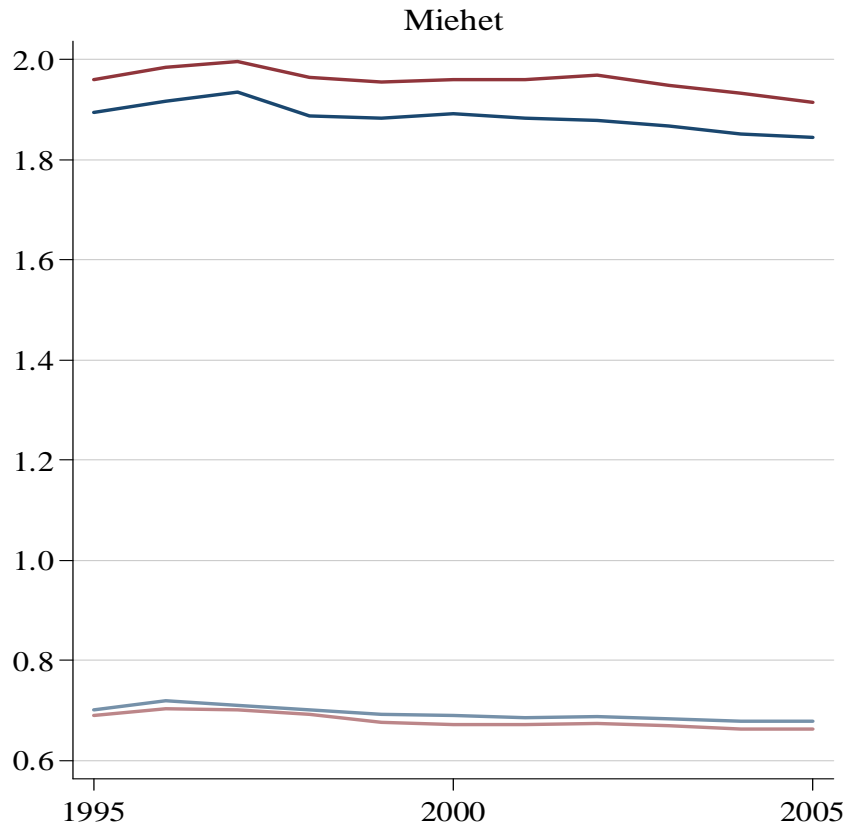
Naiset

— P90/P50, tpalkka
— P10/P50, tpalkka

— P90/P50, tansio
— P10/P50, tansio

Palvelualojen miesten ja naisten palkkavaihtelun kehitys palkkajakauman ylemmässä (P90/P50) ja alemmassa (P10/P50) osassa (vv. 1995–2005, kaksi palkkakäsitettä)

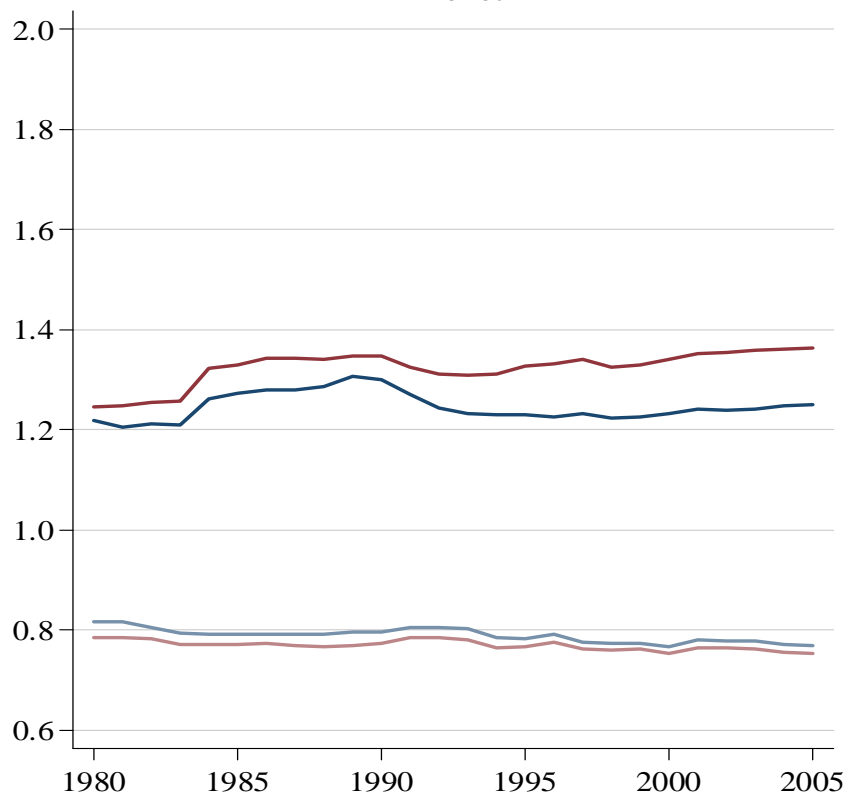

— P90/P50, tpalkka
— P10/P50, tpalkka

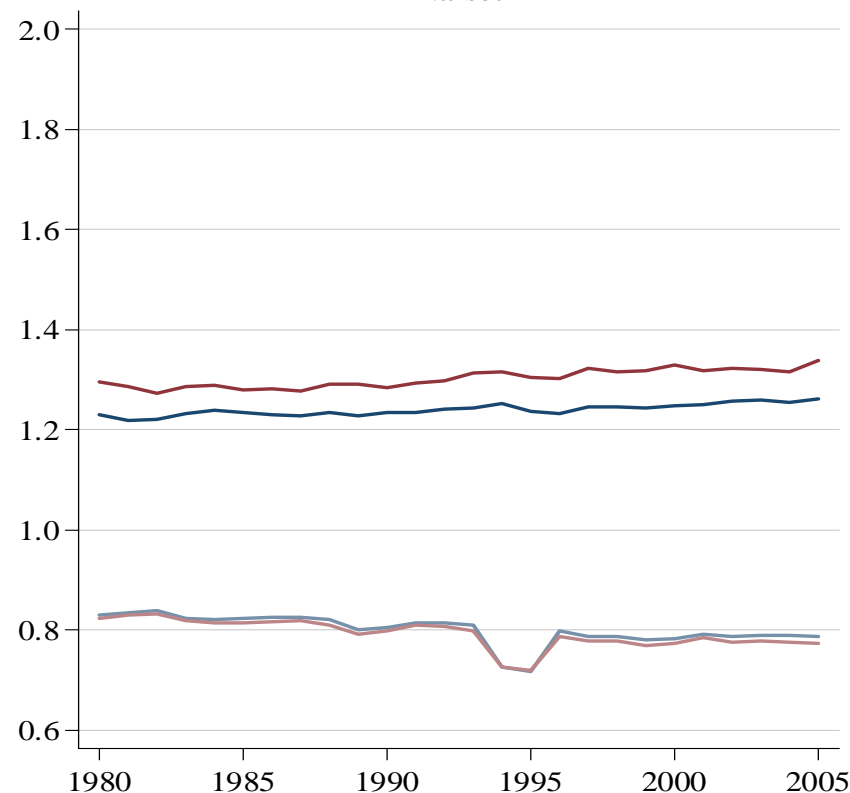
— P90/P50, tansio
— P10/P50, tansio

Teollisuuden mies- ja naistyöntekijöiden palkkavaihtelun kehitys palkkajakauman ylemmässä (P90/P50) ja alemmassa (P10/P50) osassa (vv. 1980–2005, kaksi palkkakäsitettä)

Miehet

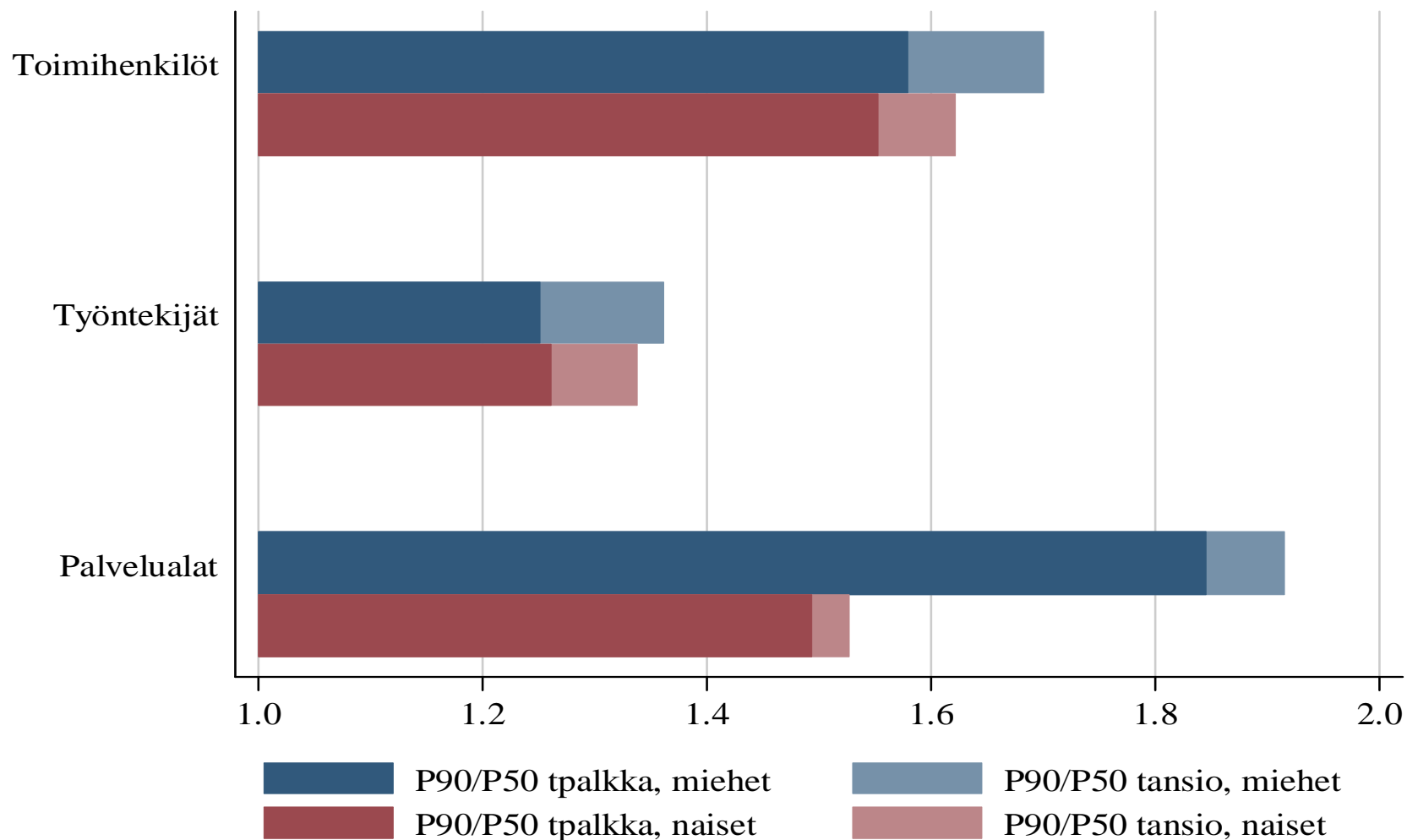
Naiset

— P90/P50, tpalkka
— P10/P50, tpalkka

— P90/P50, tansio
— P10/P50, tansio

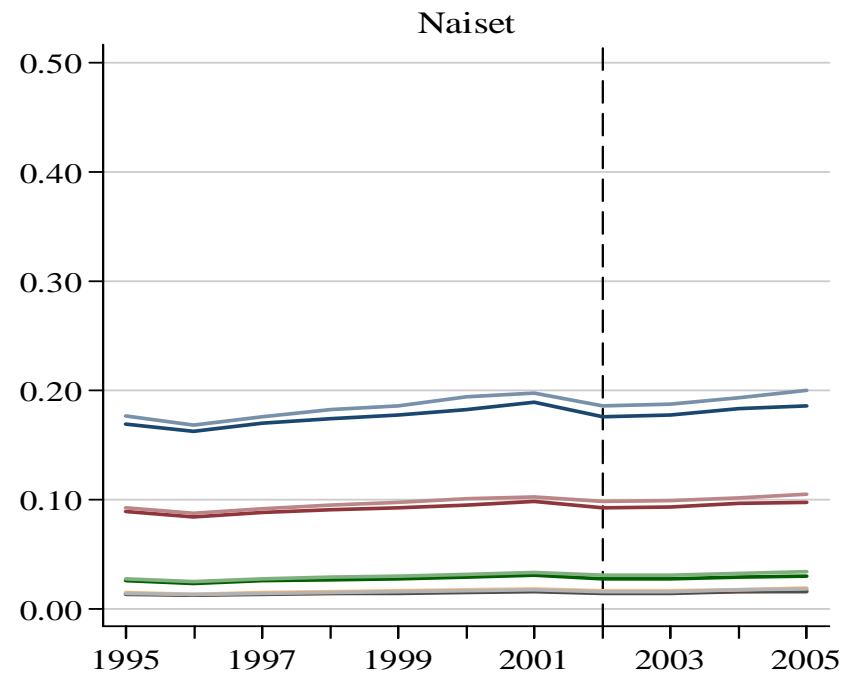
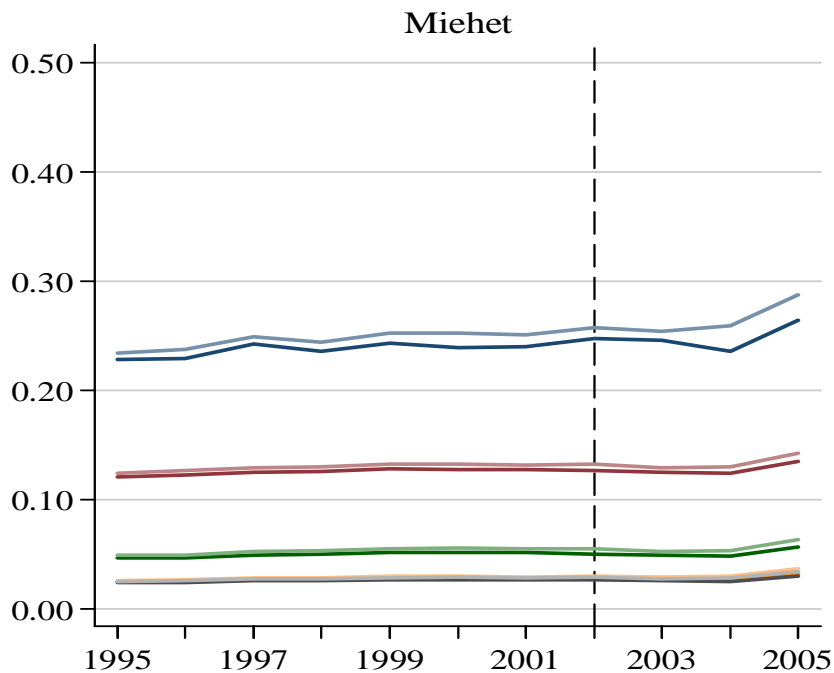
Kolmen keskeisen palkansaajaryhmän korkeampipalkkaisten (P90/P50) miesten ja naisten palkkavaihtelun vertailu vuonna 2005 (kaksi palkkakäsitettä)

Teollisuuden nais- ja miestoimihenkilöiden väliset erot palkkavaihtelun suuruuden ja kehityksen suhteen selittyvät miltei kokonaisuudessaan kaikkein alimmalle vaativuustasolle eli naisvaltaiseen asiainhoitajien ryhmään kuuluvien naisten ja miesten palkkavaihtelun eroilla ja näissä tapahtuneilla muutoksilla.

Mies- ja naisasiainhoitajien palkkojen vaihtelu

(vv. 1995–2005, viisi eriarvoisuusmittaria ja kaksi palkkakäsitettä)

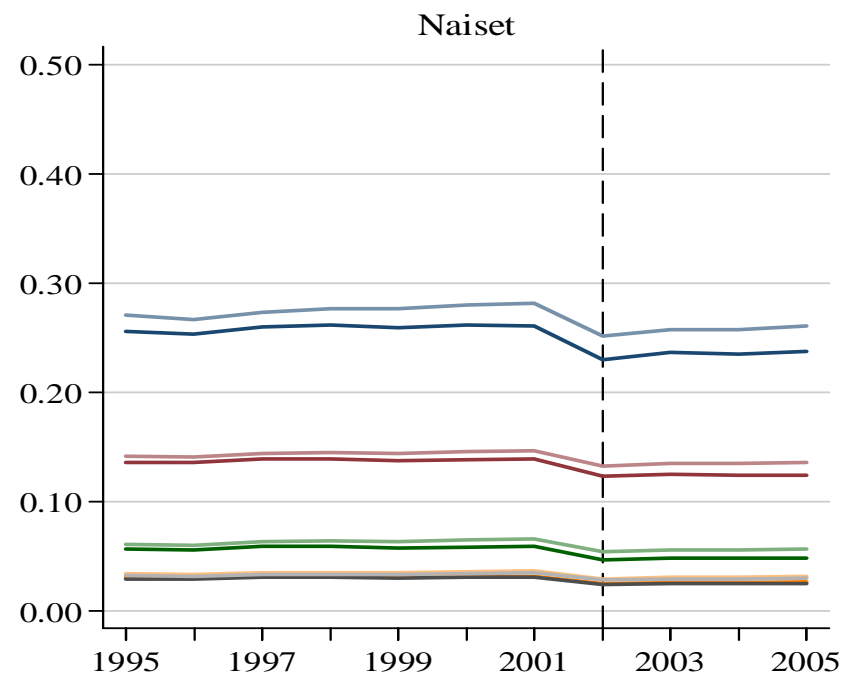
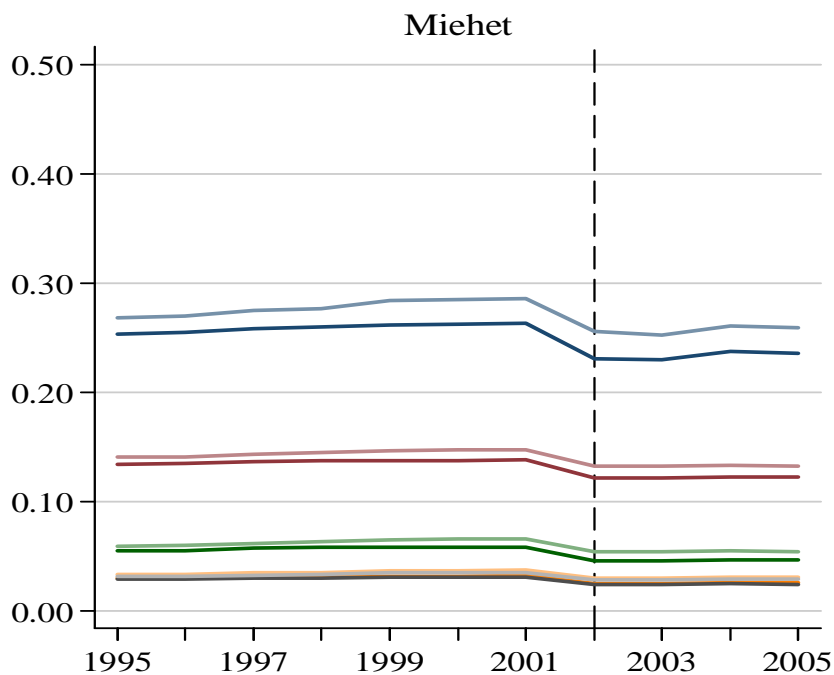

— CV tpalkka
 — G tpalkka
 — LV tpalkka
 — Theil T tpalkka
 — MLD tpalkka

— CV tansio
 — G tansio
 — LV tansio
 — Theil T tansio
 — MLD tansio

Mies- ja naisasiantuntijoiden palkkojen vaihtelu

(vv. 1995–2005, viisi eriarvoisuusmittaria ja kaksi palkkakäsitettä)

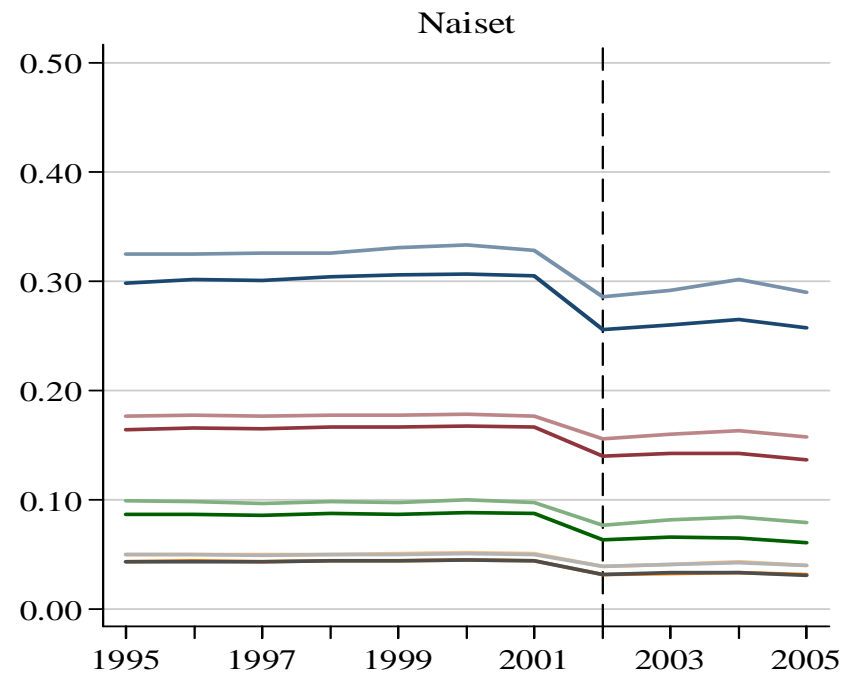
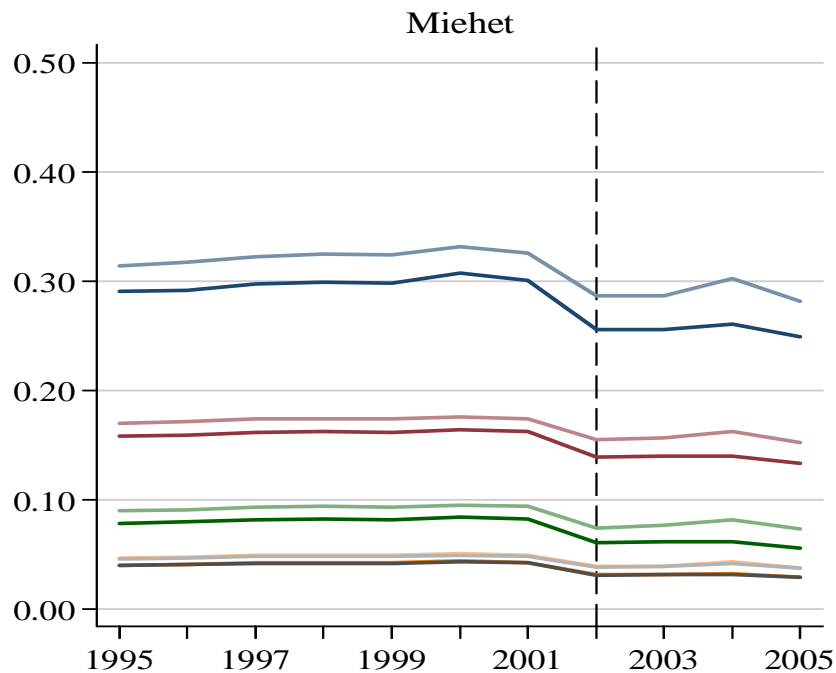

— CV tpalkka
 — G tpalkka
 — LV tpalkka
 — Theil T tpalkka
 — MLD tpalkka

— CV tansio
 — G tansio
 — LV tansio
 — Theil T tansio
 — MLD tansio

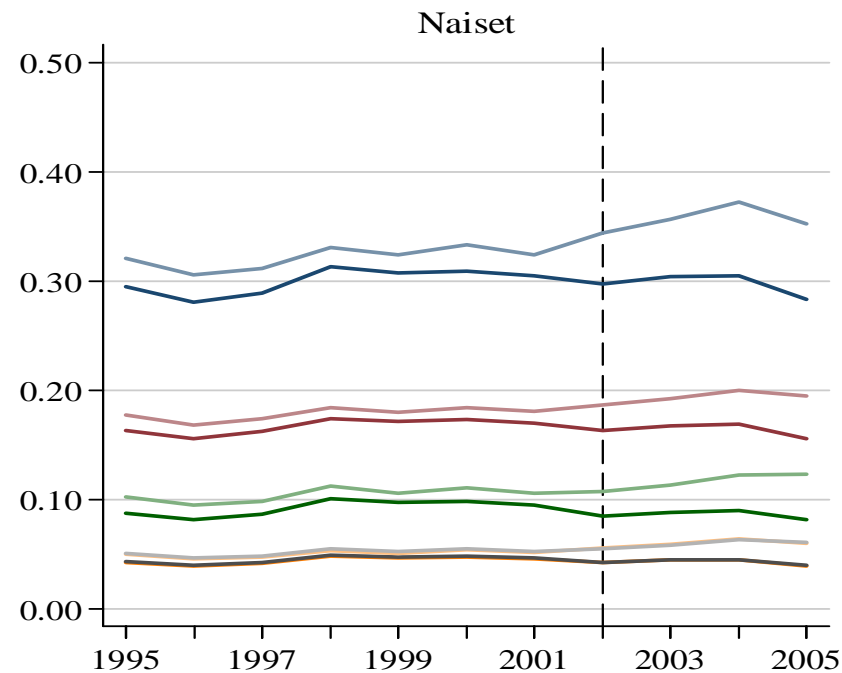
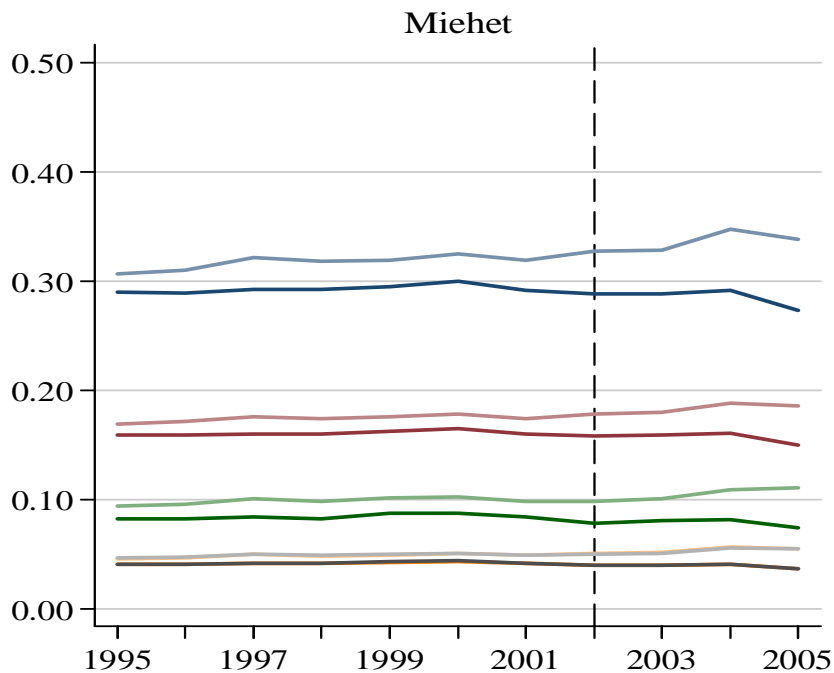
Mies- ja naiserityisasiantuntijoiden palkkojen vaihtelu (vv. 1995–2005, viisi eriarvoisuusmittaria ja kaksi palkkakäsitettä)

— CV tpalkka
 — G tpalkka
 — LV tpalkka
 — Theil T tpalkka
 — MLD tpalkka

— CV tansio
 — G tansio
 — LV tansio
 — Theil T tansio
 — MLD tansio

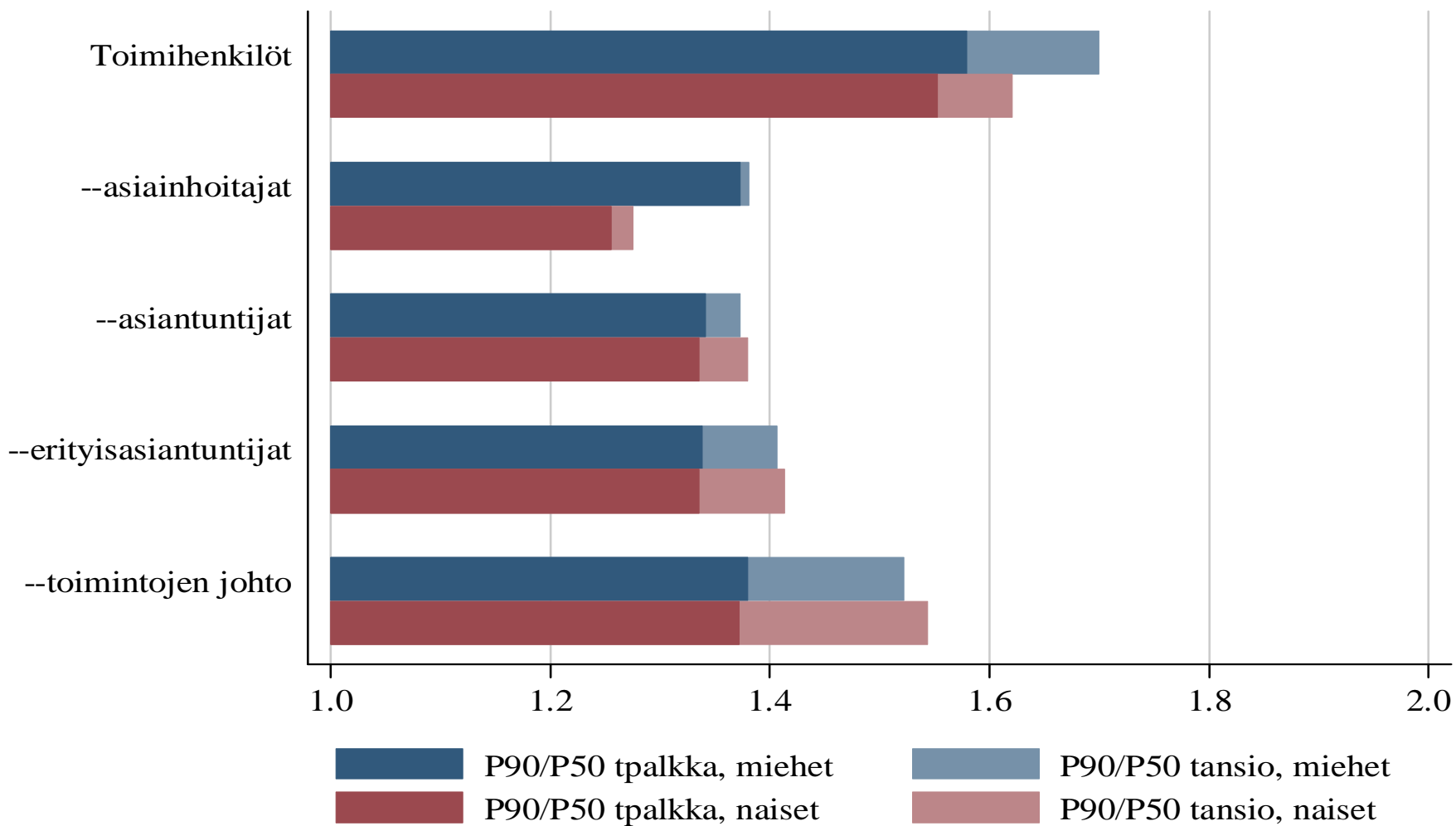
Toimintojen johdossa olevien miesten ja naisten palkkojen vaihtelu (vv. 1995–2005, viisi eriarvoisuusmittaria ja kaksi palkkakäsitettä)

— CV tpalkka
 — G tpalkka
 — LV tpalkka
 — Theil T tpalkka
 — MLD tpalkka

— CV tansio
 — G tansio
 — LV tansio
 — Theil T tansio
 — MLD tansio

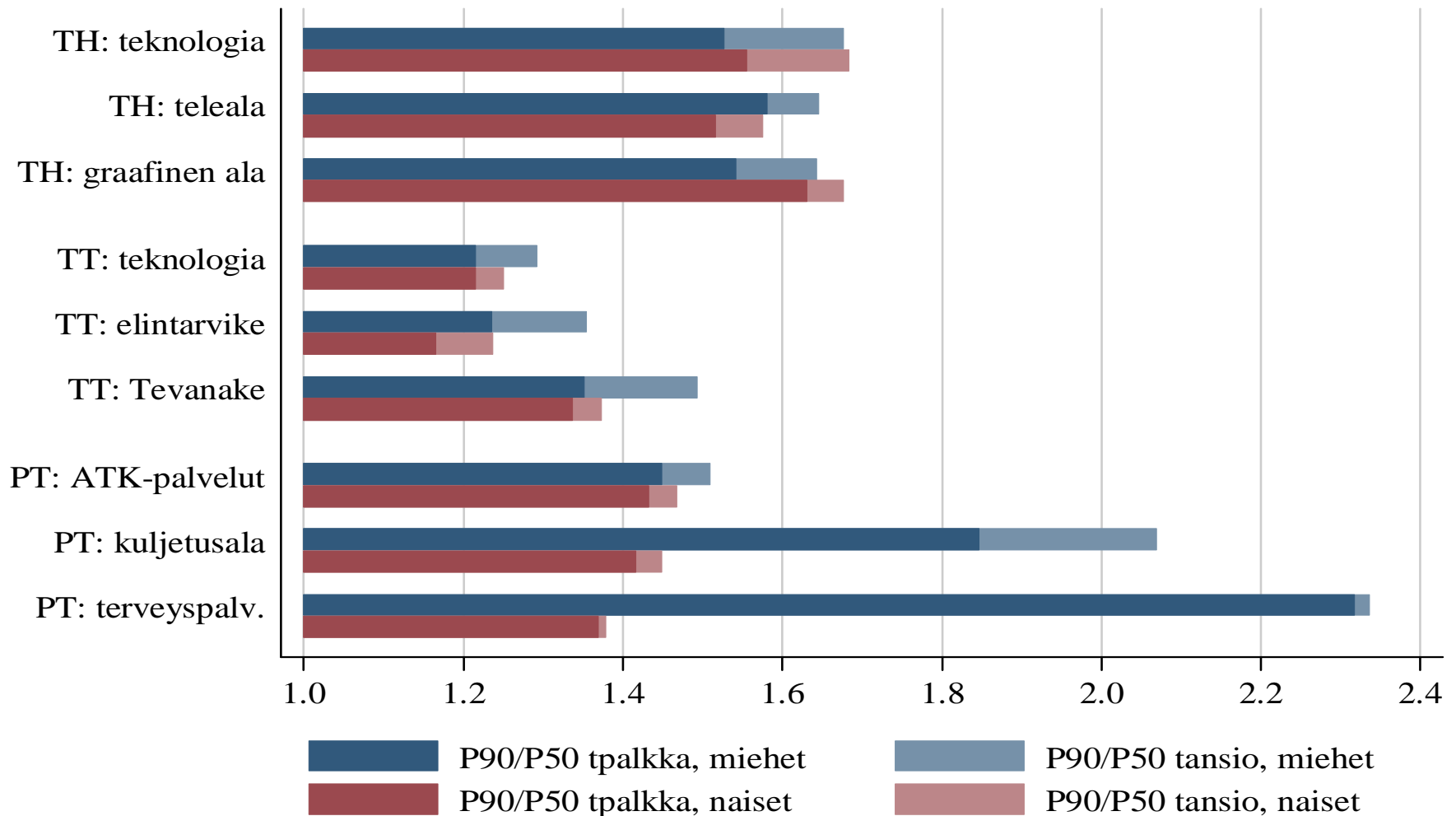
Teollisuustoimihenkilöiden neljälle vaativuustasolle sijoittuvien miesten ja naisten palkkavaihtelun vertailu vuonna 2005 (kaksi palkkakäsitettä)

Sopimusalan naisosuuden vaikutus naisten ja miesten palkkojen vaihteluun on teollisuuden toimihenkilöillä pienin ja palvelualoilla työskentelevillä suurin.

Miesvaltaisilla sopimusaloilla esiintyy naisten ja miesten palkkojen vaihtelussa vähiten eroja.

Kolmen keskeisen palkansaajaryhmän korkeampipalkkaisten (P90/P50) miesten ja naisten palkkavaihtelun vertailu sopimusaloittain vuonna 2005 (kaksi palkkakäsitettä)

Naisten ja miesten
palkkavaihtelun vertailu
keskeisten taustatekijöiden
osalta:
keskeisimmät tulokset

Koulutusryhmien välisten ja sisäisten palkkaerojen suhteellinen merkitys palkkavaihtelun selittäjänä *muodostuu naisille ja miehille hyvin samanlaiseksi* ja on kummallakin sukupuolella myös kehittynyt hyvin samalla tavalla.

Ikäryhmien välisten ja sisäisten palkkaerojen suhteellinen merkitys palkkavaihtelun selittäjänä *muodostuu naisille ja miehille varsin samanlaiseksi* ja on kummallakin sukupuolella myös kehittynyt varsin samalla tavalla.

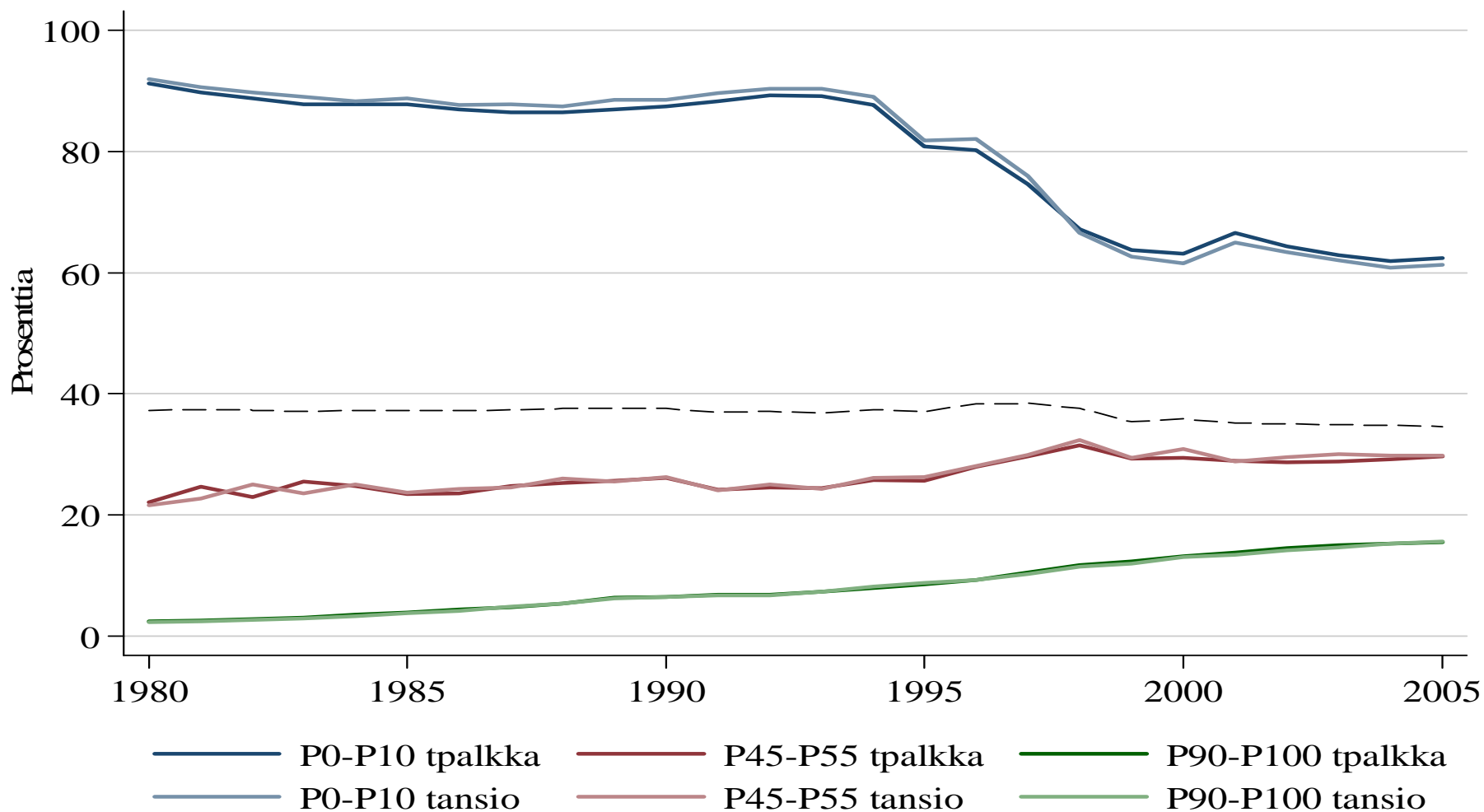

Toimipaikan vaikutus miesten ja naisten palkkojen erilaiseen vaihteluun on suurin teollisuuden työntekijöillä ja pienin teollisuuden toimihenkilöillä.

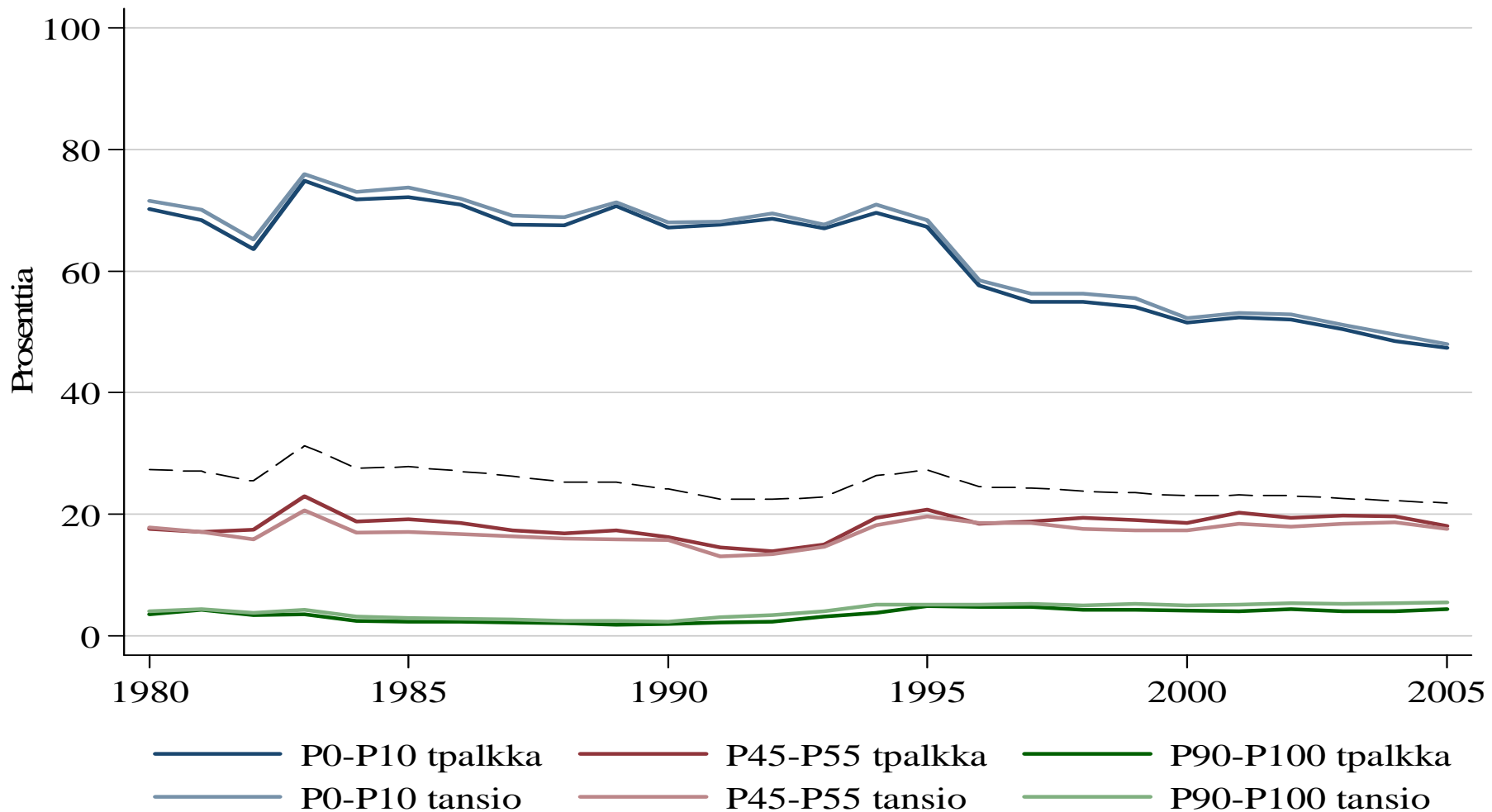
Naisten ja miesten *välischen* palkkojen vertailu: keskeisimmät tulokset

Naiset ovat kaikissa kolmessa keskeisessä palkansaajaryhmässä *vahvasti yliedustettuina* *matalapalkkaisten tasolla* ja vastaavasti *aliedustettuina* *korkeapalkkaisten tasolla, ja...*

Naisten suhteellinen osuus (%) teollisuuden matala-, keski- ja korkeapalkkaisista kokoaikaisista toimihenkilöistä (1980–2005, kaksi palkkakäsitettä)

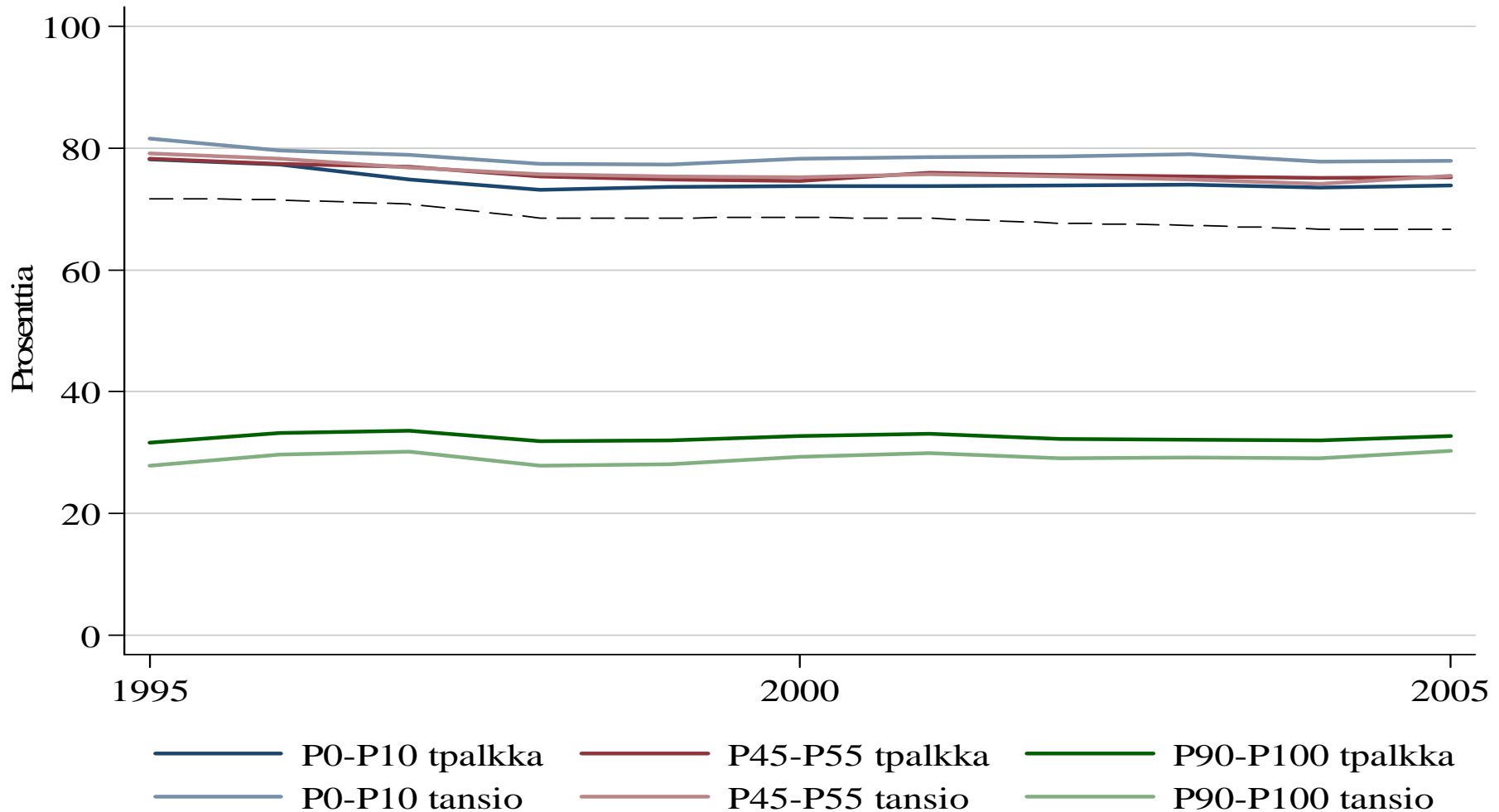

Naisten suhteellinen osuus (%) teollisuuden matala-, keski- ja korkeapalkkaisista kokoaikaisista työntekijöistä (1980–2005, kaksi palkkakäsitettä)

Naisten suhteellinen osuus (%) palvelualuejen matala-, keski- ja korkeapalkkaisista kokoaikaisista työntekijöistä

(1995–2005, kaksi palkkakäsitettä)

...tämä yleiskuva *toistuu* kolmen palkansaajaryhmän *kaikilla* tarkastelun kohteeksi valituilla *sopimusaloilla* kuin myös teollisuustoimihenkilöiden *kaikilla vaativuustasoilla*.

Naisten ja miesten väliset keskipalkkaerot ovat *pienentyneet* nopeata vauhtia teollisuuden toimihenkilöillä ja suhteellisesti *eniten* korkeapalkkaisten tasolla, mutta...

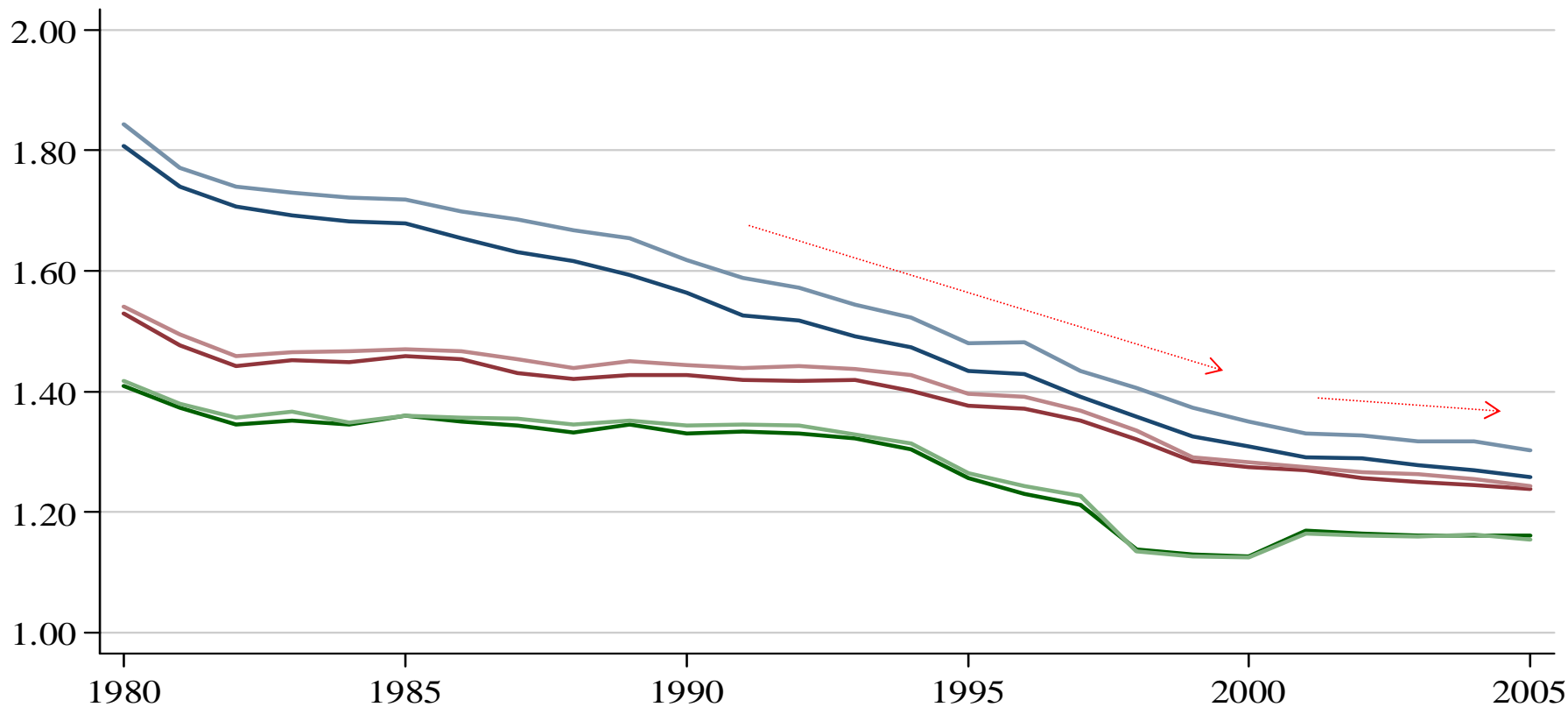
... palvelualoilla työskentelevien ryhmässä *hidasta* kaventumista on tapahtunut ainoastaan korkeapalkkaisten tasolla, ja...

... teollisuuden työntekijöillä muutosta ei ole juuri tapahtunut missään palkkapisteessä.

Erilaisten *palkanlisien* sukupuolten palkkaeroja kasvattava merkitys on *kasvanut vain lievästi* ja pääasiallisesti *kaikkein ylimmillä palkkatasoilla.*

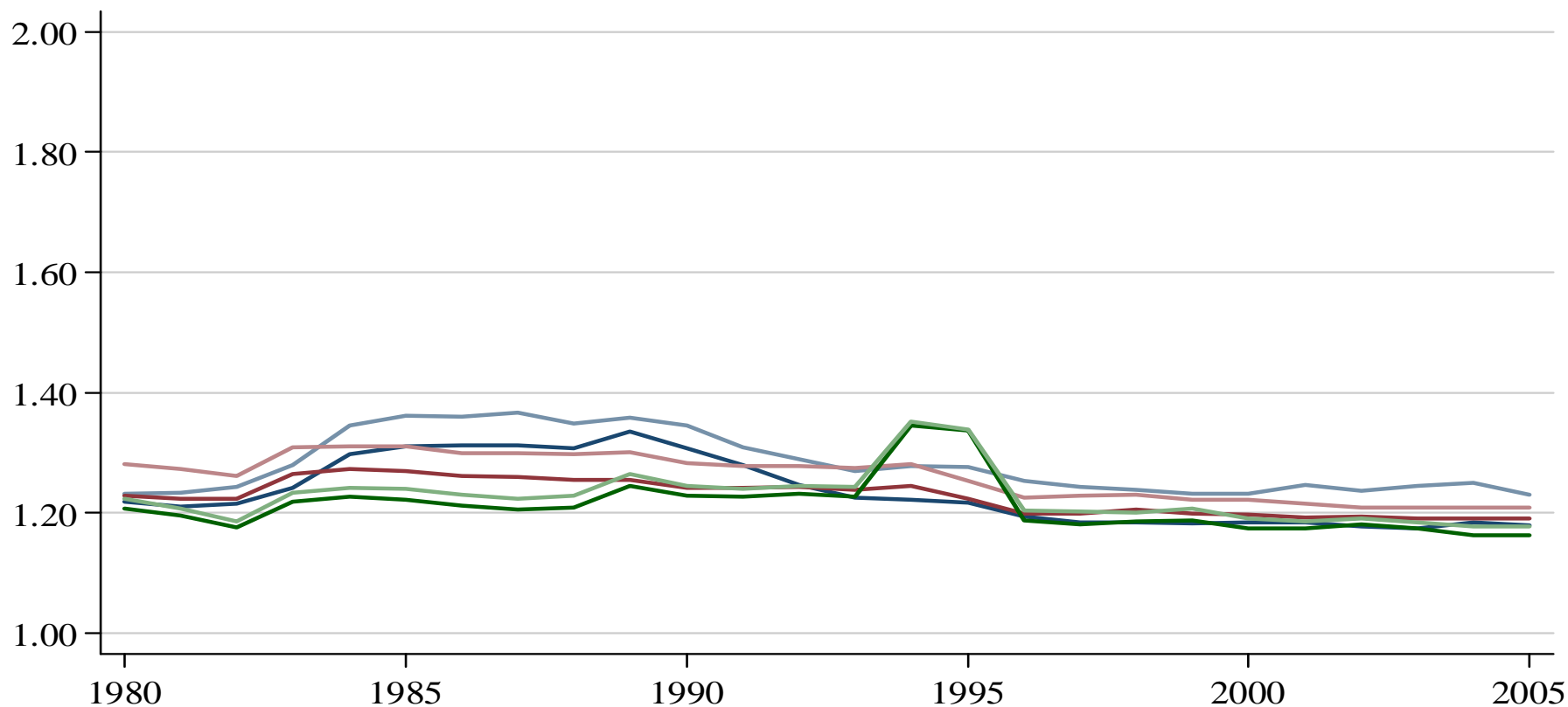
Teollisuuden mies- ja naistoimihenkilöiden palkkaerojen kehitys palkkajakauman kolmessa pisteessä (P90, P50, P10) (1980–2005, kaksi palkkakäsitettä)

— P90 miehet / P90 naiset, tpalkka
 — P50 miehet / P50 naiset, tpalkka
 — P10 miehet / P10 naiset, tpalkka

— P90 miehet / P90 naiset, tansio
 — P50 miehet / P50 naiset, tansio
 — P10 miehet / P10 naiset, tansio

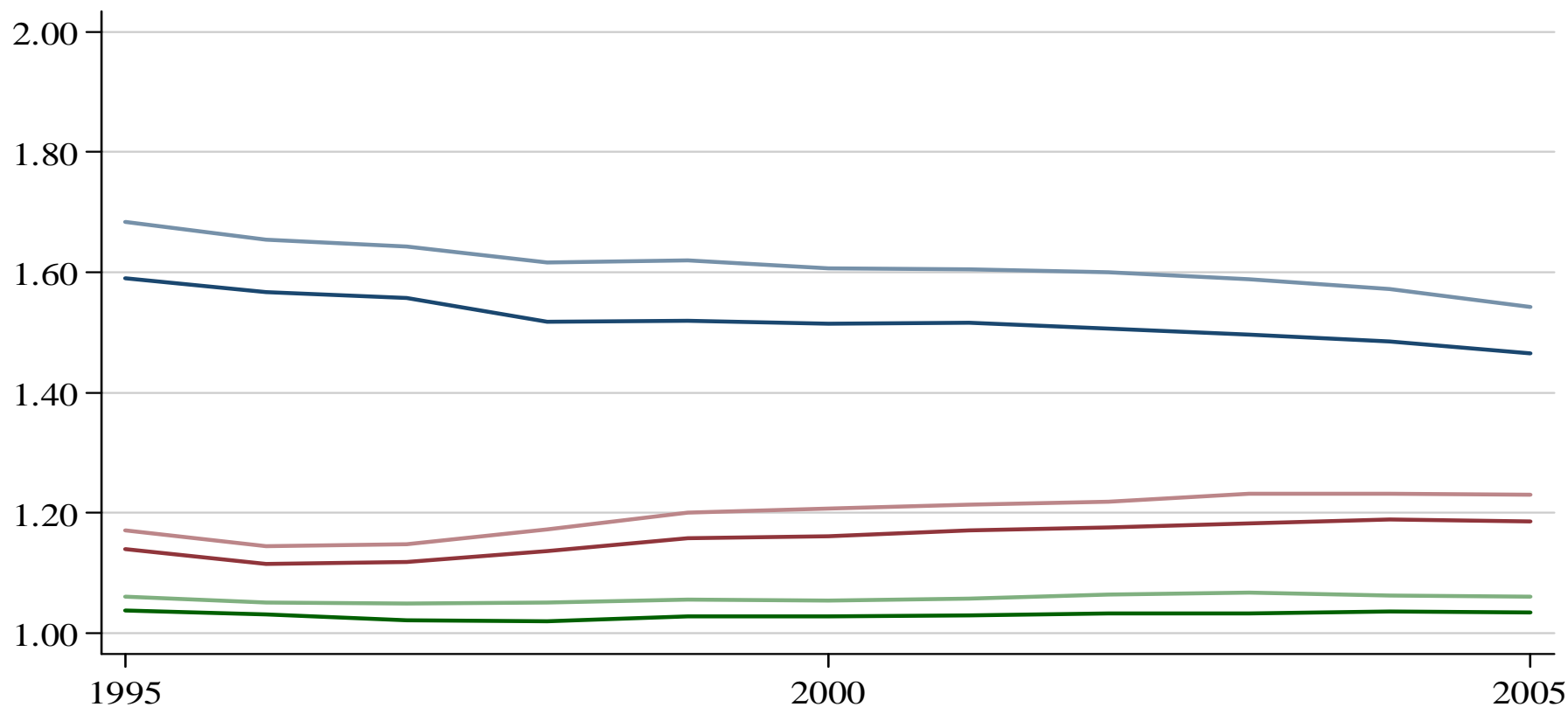
Teollisuuden mies- ja naistyöntekijöiden palkkaerojen kehitys palkkajakauman kolmessa pisteessä (P90, P50, P10) (1980–2005, kaksi palkkakäsitettä)

— P90 miehet / P90 naiset, tpalkka
 — P50 miehet / P50 naiset, tpalkka
 — P10 miehet / P10 naiset, tpalkka

— P90 miehet / P90 naiset, tansio
 — P50 miehet / P50 naiset, tansio
 — P10 miehet / P10 naiset, tansio

Palvelualoilla työskentelevien miesten ja naisten palkkaerojen kehitys palkkajakauman kolmessa pisteessä (P90, P50, P10) (1995–2005, kaksi palkkakäsitettä)

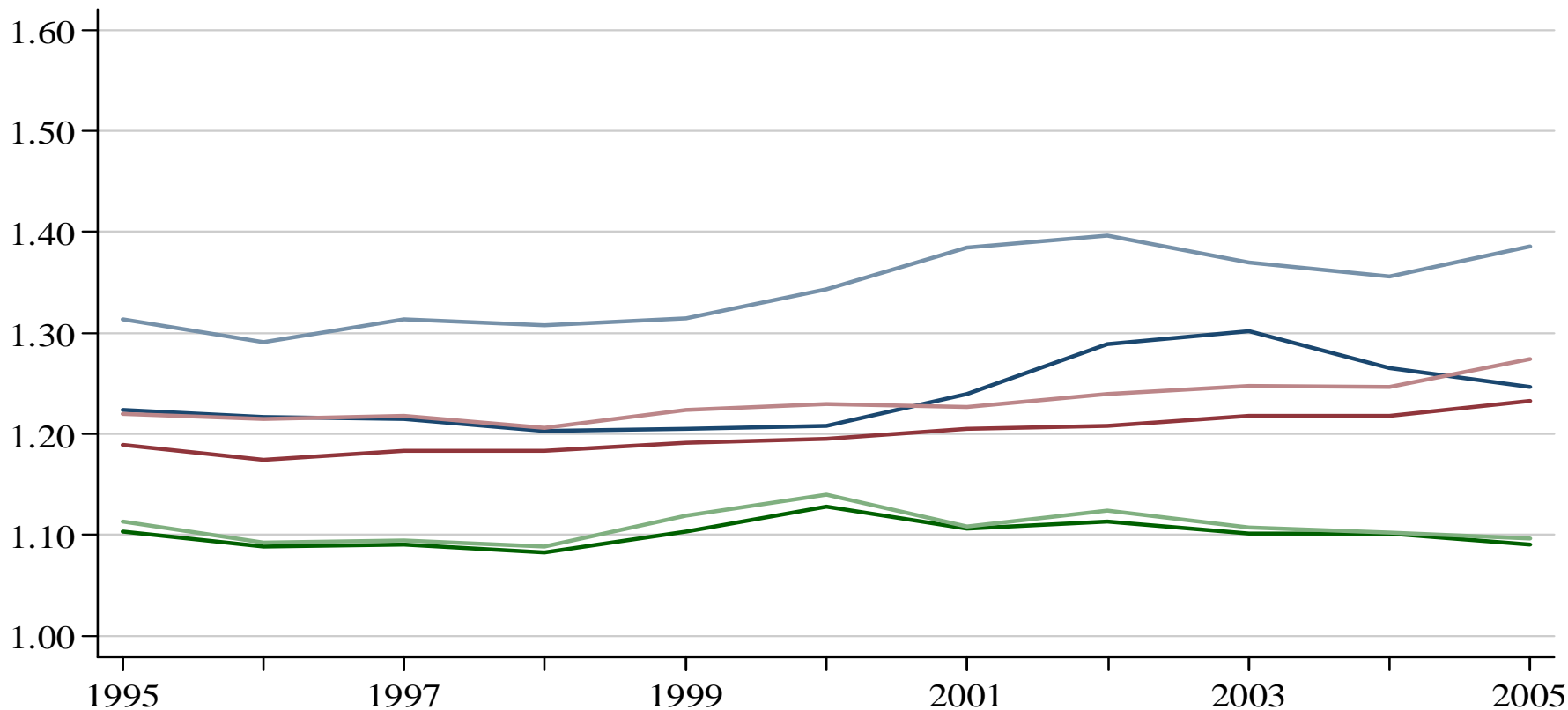

— P90 miehet / P90 naiset, tpalkka
 — P50 miehet / P50 naiset, tpalkka
 — P10 miehet / P10 naiset, tpalkka

— P90 miehet / P90 naiset, tansio
 — P50 miehet / P50 naiset, tansio
 — P10 miehet / P10 naiset, tansio

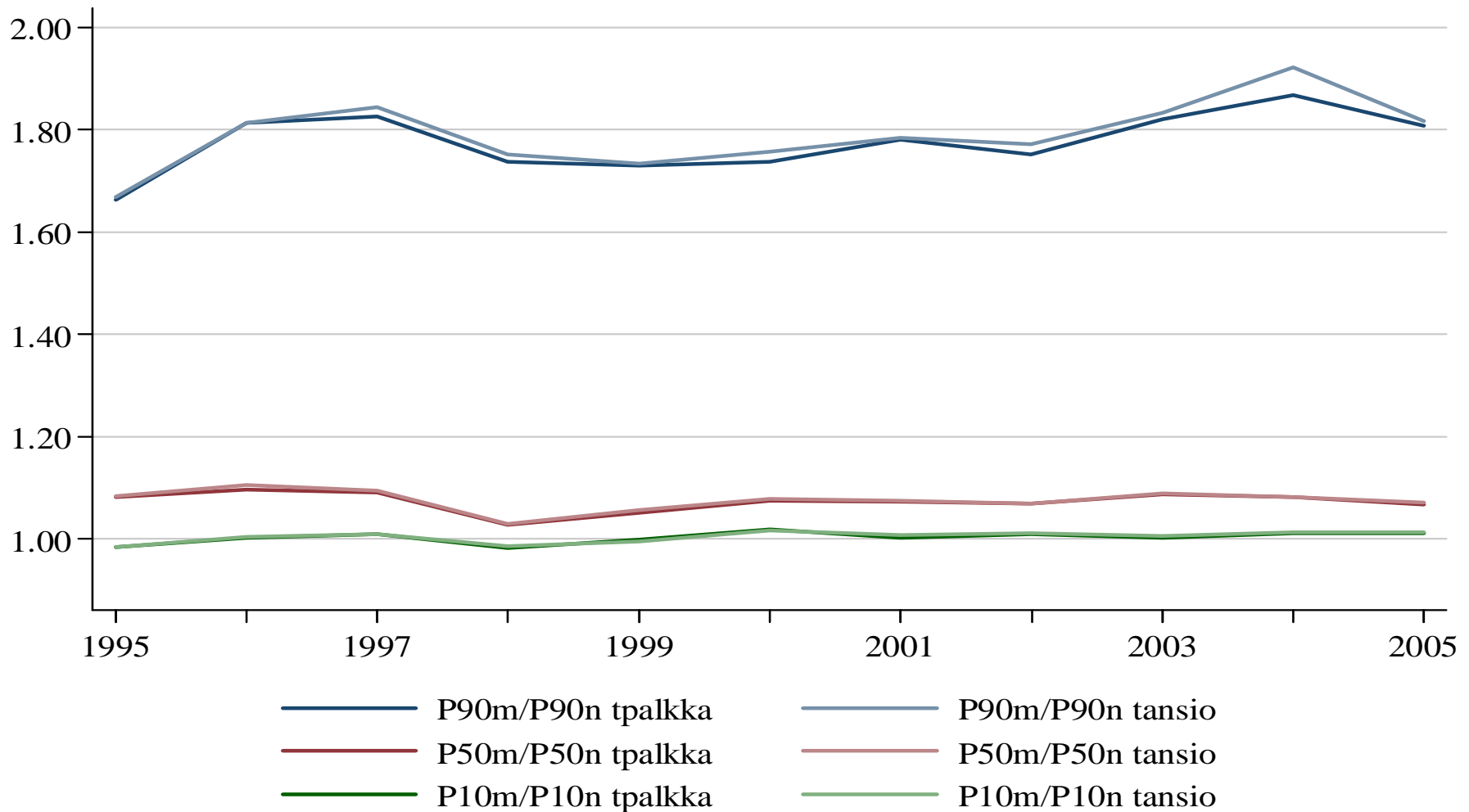
Sukupuolten palkkaerojen kehitys kuitenkin vaihtelee merkittävästi palkansaajaryhmien eri *sopimusalojen välillä*, mutta mitään selkeää sopimusalan naisosuuden mukaista yleiskuvaa ei erotu tässä yhteydessä.

Tevanake-teollisuuden mies- ja naistyöntekijöiden palkkaerojen kehitys palkkajakauman kolmessa pisteessä (P90, P50, P10) (1995–2005, kaksi palkkakäsitettä)

— P90m/P90n tpalkka   — P90m/P90n tansio
— P50m/P50n tpalkka   — P50m/P50n tansio
— P10m/P10n tpalkka   — P10m/P10n tansio

Terveyspalveluissa työskentelevien miesten ja naisten palkkaerojen kehitys palkkajakauman kolmessa pisteessä (P90, P50, P10) (1995–2005, kaksi palkkakäsitettä)

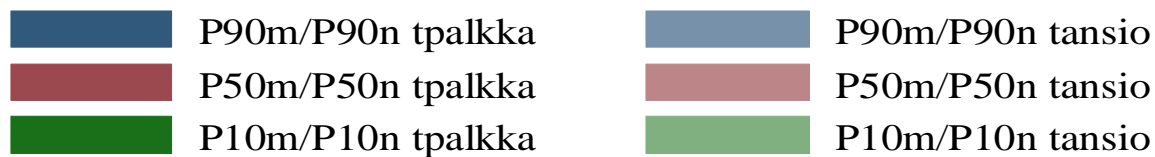
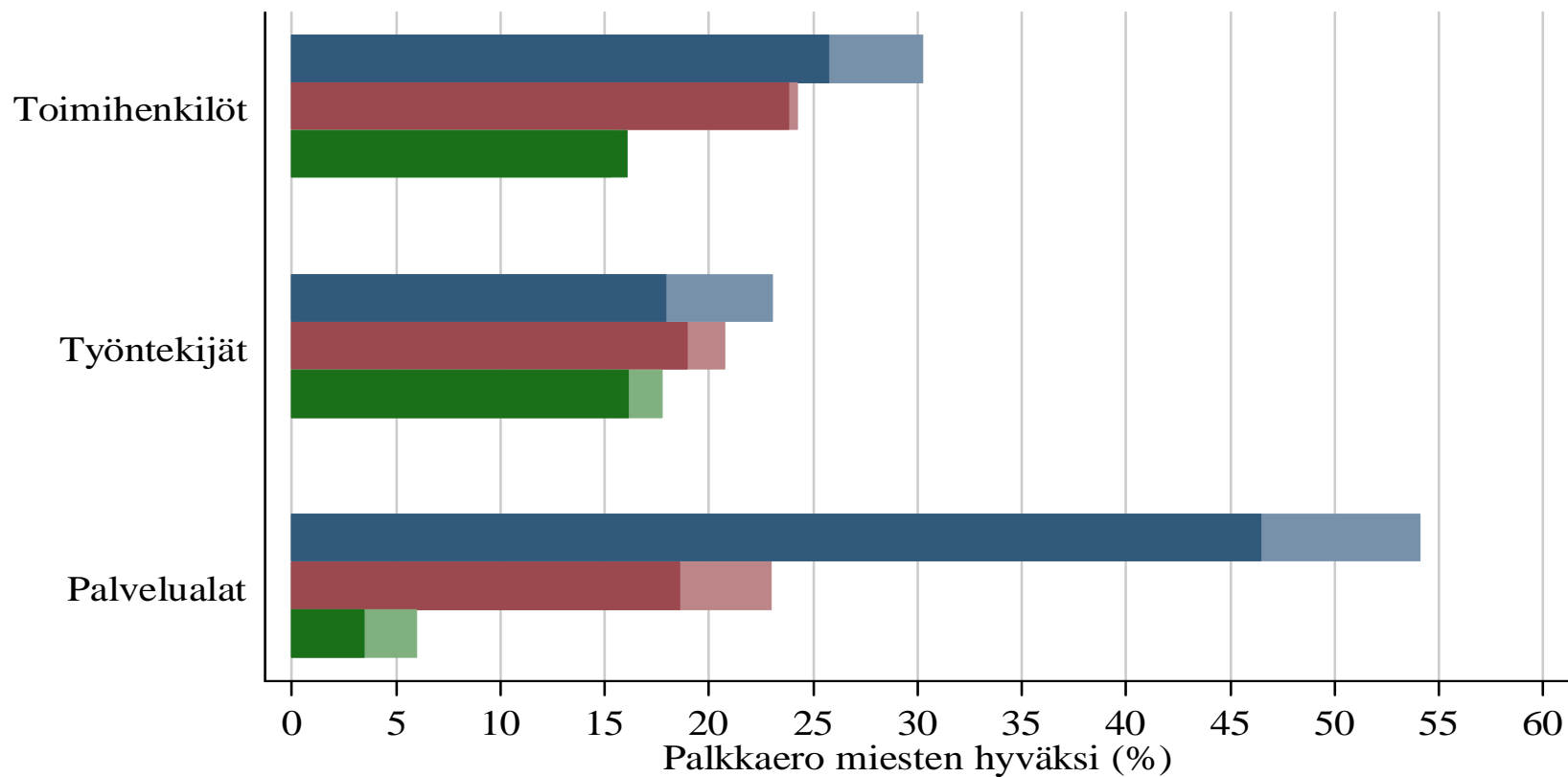

Miesten ja naisten väliset
keskipalkkaerot kasvavat
palkkatason noustessa,
voimakkaimmin palvelualoilla ja
vähiten teollisuuden työntekijöillä.

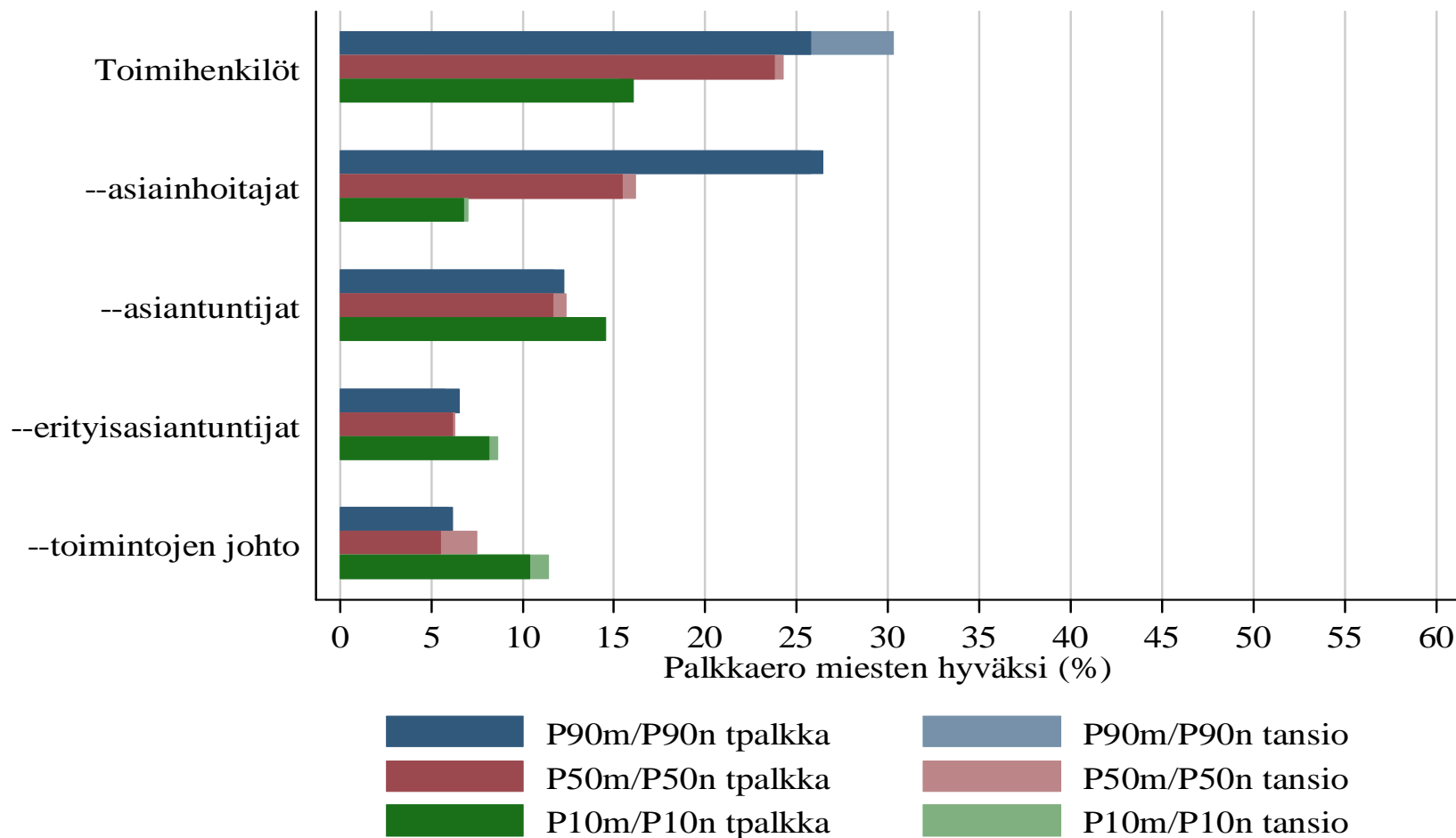
Erilaisten *palkanlisien* sukupuolten palkkaeroja kasvattava vaikutus tyypillisesti *kasvaa palkkatason noustessa*, mutta vaikutuksen suuruus vaihtelee merkittävästi kolmen keskeisen palkansaajaryhmän välillä.

Kolmen keskeisen palkansaajaryhmän miesten ja naisten väliset keskipalkkaerot palkkajakauman kolmessa pisteessä (P90, P50, P10) (2005, kaksi palkkakäsitettä)

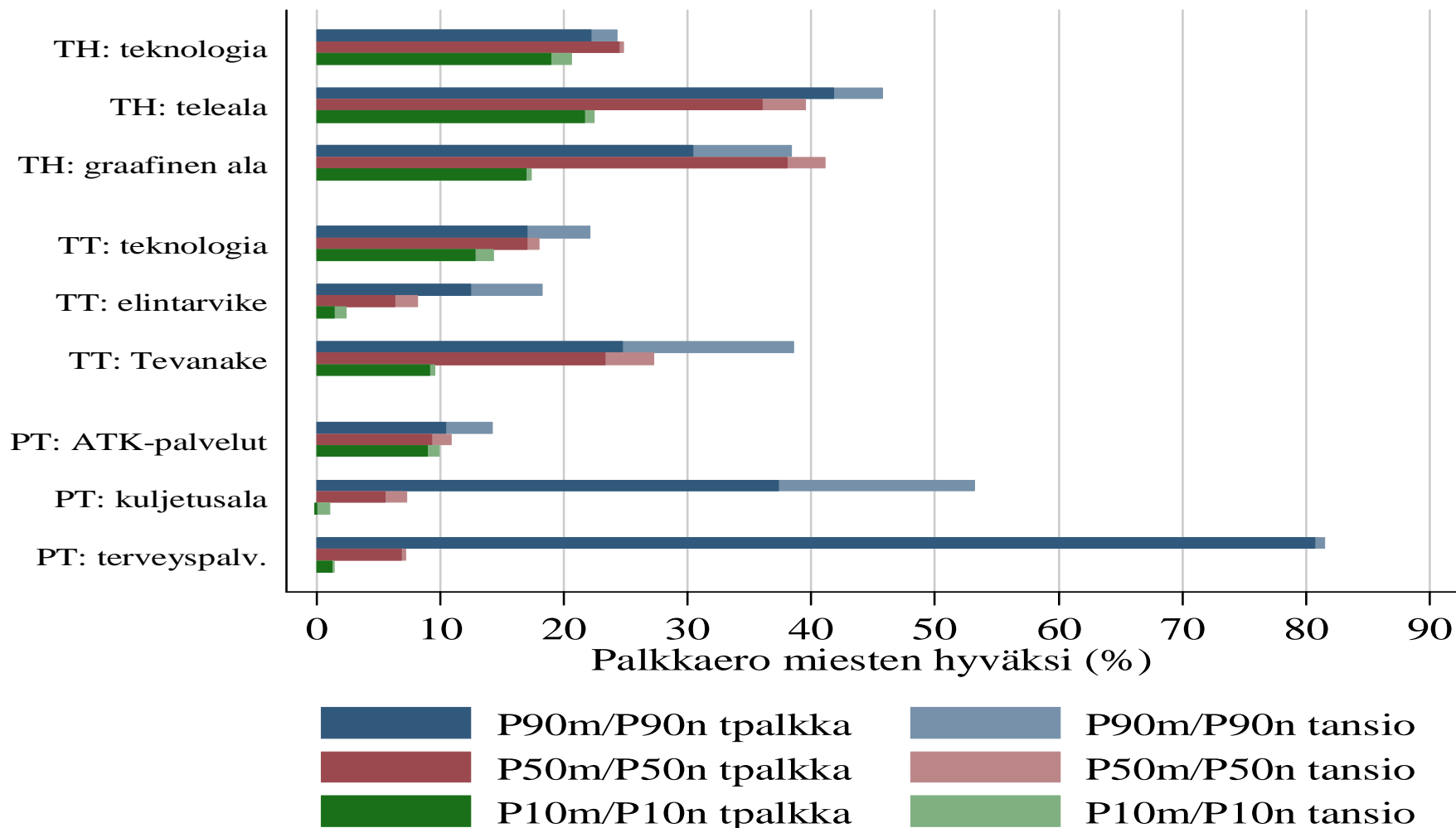

Kolmen palkansaajaryhmän välillä esiintyvät erot näyttävät olevan ainakin osittain yhteydessä ryhmän *naisvaltaisuuden* ja siksi myös *miesten ja naisten sisäisten palkkaerojen erisuuruisuuden* kanssa.

Teollisuustoimihenkilöiden neljälle vaativuustasolle sijoittuvien miesten ja naisten väliset keskipalkkaerot palkkajakauman kolmessa pisteessä (P90, P50, P10) (2005, kaksi palkkakäsitettä)

Kolmen keskeisen palkansaajaryhmän miesten ja naisten väliset keskipalkkaerot sopimusaloittain palkkajakauman kolmessa pisteessä (P90, P50, P10) (2005, kaksi palkkakäsitettä)

Sukupuolen merkitys palkkaerojen selittäjänä on...

... säilynyt merkittävänä palvelualoilla toimivien ryhmässä,...

... pysynyt pienenä teollisuuden työntekijöillä ja...

... pienentynyt huomattavasti teollisuuden toimihenkilöillä.

Muutama loppupohdinta

- *Palvelualat* erottuvat selkeästi kaikissa tehdyissä naisten ja miesten palkkojen ja palkkaerojen vertailuissa.
- *Erilaisten palkanlisien* sukupuolten palkkaeroja kasvattavaan vaikutukseen tulisi kiinnittää riittävästi huomiota.

- Naiset valikoituvat koulutus- ja työuransa eri vaiheissa eri tavalla, mutta *valikoitumisen hinta* ei muodostu samanlaiseksi kaikissa valintavaiheissa vaan *vaihtelee melkoisesti*.

- Naisten sisäisten palkkaerojen kasvun ja sukupuolten välisten palkkaerojen kaventumisen välinen riippuvuus antaa aiheutta kysyä, tulisiko sukupuolten samanpalkkaisuuden ja tasa-arvoisuuden rinnalle nostaa *sukupuolten sisäinen tasa-arvoisuus*.